

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ

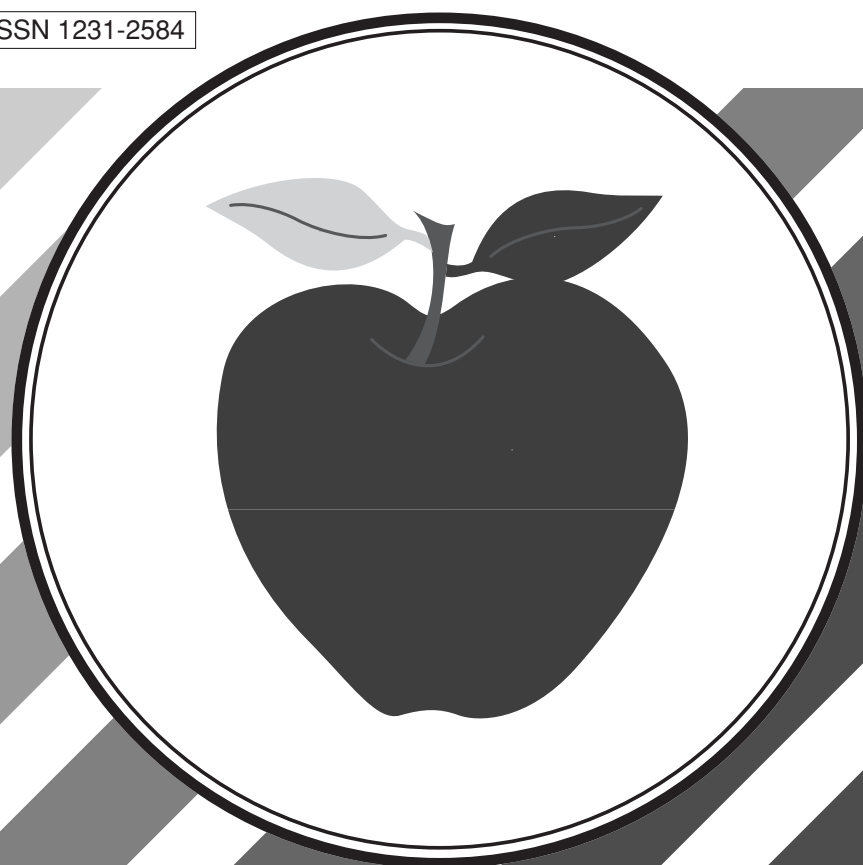
NR
14

RYNEK OWOCÓW I WARZYSW

stan i perspektywy

ISSN 1231-2584

**RAPORTY
RYNKOWE**

LIPIEC 1999

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja i rynek owoców
 - 1. Produkcja
 - 2. Przetwórstwo
 - 3. Handel zagraniczny
 - 4. Ceny detaliczne i spożycie
- III. Produkcja i rynek warzyw
 - 1. Produkcja
 - 2. Przetwórstwo
 - 3. Handel zagraniczny
 - 4. Ceny detaliczne i spożycie

**Przy publikowaniu całości lub fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
00-002 Warszawa, Świętokrzyska 20
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski tel: 827-36-64

AUTORZY:

Bożena Nosecka

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 553

Ewa Rosiak

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 595

Iwona Szczepaniak

- Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 770

Anna Walicka

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 743

Raport zatwierdziła w dniu 22.06.1999 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Mateńko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w grudniu 1999 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /16/ • wrzesień 1999,
2. Rynek pasz /6/ • październik 1999,
3. Rynek mięsa /17/ • październik 1999,
4. Rynek drobiu i jaj /16/ • październik 1999,
5. Rynek mleka /17/ • październik 1999,
6. Rynek zbóż /17/ • listopad 1999,
7. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /10/ • listopad 1999,
8. Rynek ziemniaka /16/ • listopad 1999,
9. Rynek cukru /16/ • listopad 1999,
10. Rynek owoców i warzyw /15/ • grudzień 1999,
11. Rynek rzepaku /16/ • grudzień 1999,
12. Rynek ziemi rolniczej /3/ • czerwiec 2000.

REASUMPCJA

1. W 1998 r. produkcja owoców wyniosła ok. 2,5 mln ton i była niższa od bardzo wysokiego poziomu roku poprzedniego o ok. 13%. O spadku zbiorów zdecydowało przede wszystkim obniżenie produkcji jabłek. Niższe były także zbiory truskawek i śliwek. Produkcja pozostałych owoców przekroczyła wyniki 1997 r. Łączne zbiory warzyw gruntowych i spod osłon osiągnęły rekordowy poziom 6,3 mln ton i były wyższe w stosunku do roku poprzedniego o niemal 20%. O zwiększeniu produkcji warzyw gruntowych zdecydował wzrost plonów, będący wynikiem bardzo korzystnych dla większości z nich warunków meteorologicznych. Utrzymanie tendencji wzrostowej w produkcji warzyw spod osłon to wynik wysokiej opłacalności produkcji kształtowanej przez postęp technologiczny i ograniczenie konkurencyjności cenowej importowanych pomidorów i ogórków.

2. Ceny niemal wszystkich owoców (poza wiśniami i gruszkami, gdzie notowano bardzo wysokie zbiory) były w 1998 r. wyższe niż w roku poprzednim. Najwyższy był wzrost cen truskawek, porzeczek czarnych i malin w następstwie dużego zapotrzebowania na te owoce i ich przetwory na zagranicznych rynkach zbytu. Po rekordowych zbiorach 1998 r. miał miejsce spadek nominalnych a także realnych cen większości warzyw gruntowych, przy czym najgłębszy był on w odniesieniu do cebuli, pomidorów i ogórków. Ekonomiczne warunki produkcji były więc w 1998 r. bardzo korzystne dla producentów owoców, natomiast na rynku warzyw notowano, wynikające z dużej nadwyżki podaży nad popytem, głębokie załamanie koniunktury.

3. Rekordowa podaż i niskie ceny skupu zdecydowały, mimo pogorszenia sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw przemysłu owocowo-warzywnego, o wzroście skali przetwórstwa warzyw proporcjonalnym do wzrostu zbiorów. Ocenia się, że w 1998/99 r. poprzez przetwó-

stwo zagospodarowano podobnie jak w sezonie poprzednim ok. 14% zbiorów. Zmniejszenie zbiorów wpłynęło z kolei na obniżenie do 1,3 wobec 1,8 mln ton przetwórstwa owoców. Decydujące było tu obniżenie przerobu jabłek i truskawek.

Łączna produkcja przetworów owocowych i warzywnych (przetwory gotowe i koncentraty jabłkowe) oceniana jest w 1998/99 r. na ok. 1,5 mln ton wobec 1,4 mln ton w sezonie poprzednim. Było to wynikiem przede wszystkim zwiększenia produkcji przetworów warzywnych – a głównie mrożonek, koncentratu pomidorowego i soków pitnych. Niższa była natomiast, głównie w wyniku, ocnianego na ok. 40%, spadku produkcji koncentratu jabłkowego, produkcja przetworów owocowych. Spadek zbiorów truskawek wpłynął też na obniżenie o ok. 5%, do poziomu 220 tys. ton, łącznej produkcji mrożonek owocowych. Od poziomu 1997/98 r. nie odbiegała znacznie produkcja produktów o wyższym stopniu przetworzenia, w tym także soków pitnych. Zahamowanie obserwowanej w ostatnich latach dynamicznej tendencji wzrostowej w produkcji soków wynika ze stabilizacji efektywnego popytu na te produkty na rynku krajowym.

4. W latach dziewięćdziesiątych systematycznie pogarsza się saldo obrotów produktami ogrodnictwa (bez grzybów, ziemniaków i ich przetworów). W 1995/96 r. dodatnie saldo obrotów tymi produktami wyniosło 170 mln USD, w sezonie 1996/97 – 22 mln USD, w 1997/98 r. zaledwie 6 mln USD, a w 1998/99 r. po raz pierwszy w obrotach handlu zagranicznego produktami ogrodnictwa notowano ujemne saldo obrotów rzędu 57 mln USD. Wynika to z systematycznej tendencji wzrostowej w imporcie przy zmiennych, uzależnionych głównie od poziomu zbiorów krajowych, wpływach z eksportu.

W 1998/99 r. o pogorszeniu salda obrotów zdecydowało wystąpienie wysokiego ujemnego salda rzędu 60 mln USD w obrotach owocami i ich przetworami. Decy-

dujące było tu, przy wzroście importu owoców południowych, obniżenie wpływów z eksportu – przede wszystkim koncentratu jabłkowego i jabłek. Poprawiło się natomiast z -10 mln USD do 3,5 mln USD saldo w obrotach produktami warzywnictwa. Wpłynęło na to, wynikające ze wzmocnionej ochrony rynku, zmniejszenie importu koncentratu pomidorowego i spadek opłacalności przywozu warzyw strefy umiarkowanej przy równoczesnym zwiększeniu wpływów z rekordowej sprzedaży warzyw po bardzo wysokich zbiorach 1998 r.

5. Według danych bilansowych spożycie owoców i ich przetworów, głównie w wyniku wzrostu importu, zwiększyło się w 1998/99 r. do ok. 55 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca wobec 48 kg w sezonie poprzednim. Spożycie warzyw, przy obniżeniu cen detalicznych większości z nich, szacowane jest w 1998/99 r. na ok. 130 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca wobec 121 kg w sezonie poprzednim.

6. Według prognozy uwzględniającej przebieg warunków meteorologicznych do końca czerwca produkcja owoców w 1999 r. wyniesie ok. 2,4 mln ton, wobec 2,5 mln ton w roku poprzednim. Na spadku produkcji zaważy obniżenie zbiorów większości owoców z drzew, a także czarnych porzeczek i malin. Zbiory jabłek, porzeczek czerwonych, agrestu i truskawek nie będą znacznie odbiegały od notowanych w 1998 r.. Łączna produkcja warzyw gruntowych może być niższa od rekordowego poziomu z 1998 r. w wyniku zmniejszenia powierzchni uprawy większości z nich. Natomiast plony mogą niewiele odbiegać od wysokich, ubiegłorocznych. Produkcja warzyw spod osłon oceniana jest w 1999 r. na 370 tys. ton, co oznacza wzrost w stosunku do 1998 r. o ok. 2%. Decydujące będzie tu utrzymanie tendencji wzrostowej w uprawie pomidorów.

7. Spadek zbiorów zdecyduje o zwiększeniu w 1999 r. cen skupu większości owoców. Niższe będą

jedynie ceny skupu truskawek, agrestu i porzeczek czerwonych. Wynikało to będzie z obniżenia poziomu ofert cenowych na przetwory z tych owoców ze strony odbiorców zagranicznych. Kształtowanie się cen warzyw w pełni zależało będzie od poziomu zbiorów krajowych.

8. W 1999/2000 zahamowana może być tendencja wzrostowa w produkcji przetworów owocowych i warzywnych. Zdecyduje o tym stabilizacja w produkcji soków pitnych, utrzymanie najwyższej na poziomie sezonu poprzedniego produkcji mrożonych owo-

ców i warzyw oraz ograniczenie możliwości sprzedaży na rynki wschodnie (przy stabilnym popycie krajowym) produktów wyżej przetworzonych, a głównie dżemów oraz konserw i marynat warzywnych. Rynek przetworów owocowych i warzywnych o wyższym stopniu przetworzenia wykazywał będzie w 1999/2000 r. wyraźne cechy rynku nabywcy.

9. W 1999/2000 r. poprawić się może saldo w obrotach handlu zagranicznego produktami ogrodnictwa. Decydujące będzie tu obniżenie przywozu produktów konkurencyjnych dla rodzimej produk-

cji, a głównie pomidorów i ich przetworów oraz spodziewane zahamowanie tempa przywozu owoców południowych i ich przetworów (głównie koncentratów soków owocowych). Z kolei wpływy z eksportu mogą utrzymać się na poziomie z 1998/99 r. Będzie to wypadkowa wzrostu wpływów ze sprzedaży koncentratu jabłkowego, utrzymania wysokiego poziomu wpływów z eksportu mrożonek owocowych i obniżenia eksportu produktów wyżej przetworzonych. Kryzys rosyjski zdecyduje o zwiększeniu w polskim eksporcie udziału produktów o niższym stopniu przetworzenia.

SUMMARY

1. In 1998 fruit production totalled about 2,5 mill tons and was lower by 13% than recorded in 1997. Decrease in fruit production was caused mainly by lower apple production. The production of plums and strawberries was lower too. The production of other fruits was higher than in 1997. Total vegetable crops increased by 20% and reached a record level of 6,3 mill tons. The rise in vegetable production resulted from an increase in yields due to favourable for majority of crops weather conditions. Rise tendency in the production of vegetable from covers results from high profitability of production shaped by technological improvement and from limited restricted price competitiveness of imported tomatoes and cucumbers.

2. In 1998 Fruit prices (excluding cherries and pears where high crops were noted) were higher than in the previous year. Due to high demand for strawberries, blackcurrant, and raspberries in the foreign markets, growth rate of their prices was the highest. After record crops in 1998 the prices of vegetables and greenhouse vegetables declined as well in nominal as in real terms. The deepest decline was observed in case of onions, tomatoes and cucumbers. Thus economic conditions were favourable for fruit producers, but in result of large surplus a deep breakdown prevailed on the market of vegetables.

3. In spite of deterioration in economic standing of fruit and vegetable processing industry, the volume of processing increased in proportion to the increase in crops. It was caused by record supplies and low procurement prices. It is estimated that in 1998/99 marketing season, processing contributed 14% of total crops, i.e. similar share to the one observed previously. Decline in fruit crops led to reduction in their processing to 1,3 mill tons versus 1,8 mill tons recorded previously. This particularly concerned apple and strawberry processing.

Total production of processed fruit and vegetables amounted to in the 1998/99 season is estimated at approx. 1,5 mill tons versus 1,4 mill tons in the previous season. The growth was caused by increase in vegetable processing, mainly frozen vegetables, tomato concentrate and juices. Due to estimated 40% decrease in production of apple concentrate, the production of fruit products declined. Lower strawberry crops led to 5% reduction to 220 thousand tons in the production of frozen fruits. The production of highly processed fruit products (including juices) remained unchanged from last season. Stabilisation of effective demand in the domestic market for fruit juices hampered an upward tendency in fruit juices production observed for the last few seasons.

4. During the nineties foreign trade balance in horticultural products has gradually deteriorated (excluding mushrooms, potatoes and products). In the 1995/96 season positive balance of trade totalled 170 mil USD, in the 1996/97 season – 22 mill USD, in the 1997/98 season just 6 mill USD. In the 1998/89 season for the first time negative balance of 57 mill USD was recorded. Having dependant on the level of domestic crop value of exports, negative balance is worsened by systematic rise tendency in imports.

Decrease in foreign trade balance in the 1998/99 season was caused mainly by 60 mill USD deficit in trade in fruits and fruit products. Receipts from exports (particularly apple concentrate and apples) declined while spends on tropical fruit imports increased. In effect of increased border protection and decrease in profitability of imports and simultaneous rise in receipts from record level exports, the balance of foreign trade in vegetables and products improved from – 10 mill USD up to + 3,5 mill USD.

5. According to fruit balance analysis, in the 1998/99 season, mainly due to rise in imports, per

capita consumption of fruits increased to approx. 55 kg versus 48 kg in the previous season. Per capita consumption of vegetables (in low price conditions of majority of vegetable items) is estimated at 130 kg versus 121 kg previously.

6. Taking into consideration weather forecast till the end of June 1999, fruit production is projected to total approx. 2,4 mill tons versus 2,5 mill tons in 1998. The decrease will result from lower crops of majority of orchard trees, blackcurrant and raspberries. The crops of apples, colour berries, strawberries and gooseberries are projected to remain closely to the level recorded previously. Due to reduction in area planted of majority of crops, total vegetable production may be lower than 1998 record level. Although vegetable yields will be close to those noted in the previous year. Greenhouse vegetable production in 1999 is estimated at 370 thousand tons, which would be 2% higher than in 1998. Crucial issue here is to keep growth tendency in tomato production.

7. Projected decrease in majority of fruit crops will lead to rise in their prices in 1999. Lower prices are predicted only for strawberries, gooseberries and redcurrant. Main reasons leading to price reduction are lower prices offered by foreign customers. The prices of vegetables will be entirely dependent upon the level of domestic crops.

8. Upward tendency in fruit and vegetable processing may be further hampered in the 1999/2000 season. Having limited domestic market capacity, stabilisation in juice production and kept at last season's level frozen fruit and vegetable production and reduced sales onto Eastern markets (mainly jams, canned and marinated vegetables) will restrict production. The market of fruit and vegetable products in the 1999/2000 season will be under supply pressure.

9. An improvement in the foreign trade balance may occur in the 1999/2000 season. Lower imports of competitive to domestic producers, mainly tomatoes and their products together with expected decline in growth rate of imports of

tropical fruits and products (particularly juice concentrates) will lead to the improvement in the balance. Accordingly receipts from exports may remain unchanged at the level observed in the 1998/99 season. It will be caused by incre-

ase in the exports of apple concentrate and stable high level of receipts from exports of frozen fruits. The exports of high processed products will decline. The volume of their exports relies on Russian crisis developments.